

KESKKONNAAMET

Sander Sandberg
Riigimetsa Majandamise Keskus
sander.sandberg@rmk.ee

Teie 28.01.2025 nr 3-6.1/2025/522

Meie 13.02.2025 nr 7-9/25/1684-2

Seisukoht Tohlu voolusängi eeluuringute lähteülesandele

Austatud Sander Sandberg

RMK esitas Keskkonnaametile arvamuse avaldamiseks Tohlu voolusängi eeluuringute ja võimaliku taastamise insenertehniliste uuringute lähteülesande, mille eesmärgiks on läbi viia vajalikud eeluuringud, sealhulgas insenertehnilised ja geodeetilised uuringud ning hinnata võimaliku kavandatava tegevuse mõjusid kaitsealustele elupaikadele ja liikidele. Mõjude hindamiseks tuleb läbi viia keskkonnamõju eelhindamine, sh Natura eelhinnang. Eeluuringute käigus selgitatakse välja, kas muutunud oludes esineb Tohlu kraavi ajalooline säng täna kinni kasvanud ja keskkonnaregistris puudu olevas ulatuses. Eeluuringute abil määratakse kindlaks võimaliku ajaloolise sängi asukoht, selle mõõtmed ning vajalikud sette eemaldamise mahud.

Lähteülesande objektiks olev Tohlu voolusäng jääb kogu ulatuses Väikese väina hoiualale¹, mis kuulub Natura 2000 võrgustikku² Väikese väina loodusalana ja Väinamere linnualana. Väikese väina hoiuala kaitse-eesmärk on loodusdirektiivi³ I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja II lisas märgitud liikide elupaikade kaitse, samuti linnudirektiivi⁴ I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Väikese väina loodusala on moodustatud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide elupaikade kaitseks.

Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi⁵.

Lähteülesandes käsitletav piirkond on oluline hoiuala ja loodusala kaitse eesmärgiks seatud esmatahtsa elupaigatüübi rannaniidud (Natura kood 1630*) esinemisalana ja II kaitsekategooria taimeliigi emaputk (*Angelica palustris*) kasvualana. Alale jäävad ka mitmete kaitsealuste linnuliikide elupaigad.

¹ Vabariigi Valitsuse 27.07.2006 määrus nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas”

² Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”

³ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta

⁵ Looduskaitseseadus (edaspidi LKS) § 32 lg 2

Keskkonnaamet andis seisukoha Tohlu voolusäangi puhastamisele 24.11.2021 kirjaga nr 7-9/21/19366-2. Võrreldes selle ajaga ei ole asjaolud muutunud:

1. Tohlu kraav on olemasoleva veekoguna kantud Eesti põhikaardile ja EELISesse 400 meetri pikkuses lõigus (EELIS kood VEE1700015; tüüp kraav).
2. Ülejäänud (u 550 meetri pikkune) osa kunagisest Tohlu voolusängist ei ole kantud EELISesse veekoguna ega ehitisena ehitisregistrisse, samuti ei kajastu ülejäänud osa Eesti topograafia andmekogus (ETAK), mille alusel on koostatud Eesti põhikaart.
3. Seega ei ole käesoleval hetkel kunagise Tohlu voolusäangi asukohas tegemist ei olemasoleva veekoguga ega olemasoleva ehitisega.
4. Tohlu voolusäangi asukoht jääb kogu ulatuses Väikese väina hoiualale, Väikese väina loodusalale ja Väinamere linnualale.
5. Tohlu voolusäangi asukoht jääb tervikuna ranna ehituskeeluvööndisse, kus on uute ehitiste ehitamine keelatud⁶.

Täiendavalt andis Keskkonnaamet seisukohad Tohlu voolusäangi taastamisega seoses 29.11.2022 nr 7-9/22/21981-3 ja 20.02.2023 nr 7-9/23/3093-2. Lisaks andis oma seisukoha keskkonnaminister 08.11.2022 kirjaga nr 10-4/22/4983, kus toodi välja, et praegu teadaolevast informatsioonist lähtuvalt on Tohlu kraavi taastamiseks vajalik teha järgmised tegevused:

1. eelprojekti koostamine, geodeetilised uuringud;
2. KMH eelhindang/KMH selgitamiseks tegevuse mõju kaitstavale alale;
3. vajalikud tegevused kraavi registrisse kandmiseks;
4. tööde ettevalmistamise faas – kooskõlastused maaomanikega jne;
5. tööde teostamine.

09.01.2025 teostas Keskkonnaamet paikvaatluse Tohlu ajaloolise säangi tuvastamiseks, kuid drooniga pildistatud ortomosaikkaardi põhjal ei tuvastanud alal piiritletud säangi ega veevoolu⁷.

Keskkonnaametil puuduvad vastuväited Tohlu voolusäangi eeluuringute ja insenertehniliste uuringute teostamisele, kuid kordame Keskkonnaameti seisukohti:

1. Veeseaduse (*VeeS*) § 3 lg 1 kohaselt on veekogu püsiv või ajutine voolava, aeglaselt liikuva või seisva veega täidetud süvend, nagu jõgi, oja, peakraav, sealhulgas nendel asuv paisjärv, kanal, paadikanal, allikas, järv, sealhulgas tehisjärv, või meri.
VeeS § 3 lg 4 p 8 kohaselt ei peeta veekoguks muid kindlal eesmärgil rajatud püsivalt või ajutiselt veega täidetud ehitisi. Ehitusseadustiku (*EhS*) § 3 lg 1 kohaselt on ehitis inimtegevuse tulemusel loodud ja aluspinnasega ühendatud või sellele toetuv asi, mille kasutamise otstarve, eesmärk, kasutamise viis või kestvus võimaldab seda eristada teistest asjadest. Ehitamine on ehitise püstitamine, rajamine, paigaldamine, lammutamine ja muu ehitisega seonduv tegevus, mille tulemusel ehitis tekib või muutuvad selle füüsilised omadused. EhS § 4 lg 1 kohaselt on ehitamine ka pinnase või katendi ümberpaigutamine sellises ulatuses, millel on oluline püsiv mõju ümbritsevale keskkonnale ja funktsionaalne seos ehitisega.
Kuna praegusel ajal Tohlu voolusäangi ei ole veekoguna arvel ehk selles asukohas ei ole tegemist veekoguga, siis ei saa pinnase ümberpaigutamist käsitleda veekogu hooldustööna. Kui uuringud näitavad kunagise Tohlu kraavi olemasolu, saab kavandatud tegevust käsitleda ehitise (kraavi) taastamisena. See eeldab aga Tohlu voolusäangi kandmist ehitisregistrisse.
2. Tohlu voolusäangi puhastamine on võimalik ilma ehituskeeluvööndit vähendamata üksnes juhul, kui teostatavate mõõdistustööde käigus fikseeritakse selle olemasolu ja see kantakse olemasoleva ehitisena ehitisregistrisse.

⁶ LKS § 38 lg 3

⁷ Keskkonnaameti paikvaatluse protokoll 15.01.2025 nr 14-3/25/892

3. Kui uuringute käigus ei ole võimalik fikseerida ja mõõdistada kunagise ehitise (kraavi) olemasolu, siis uute ehitiste ehitamisele rakendub ehituskeeluvööndi piirang ning kraavi kui uue ehitise ehitamiseks on vajalik ranna ehituskeeluvööndi vähendamine. Ehituskeeluvööndi vähendamist on võimalik taotleda üksnes läbi planeeringu menetluse.
4. Kraavi taastamiseks on vajalik ehitusprojekti koostamine, millesse tuleb kaasata hüdroloogiainsener ja lähtuda Keskkonnaameti varasemates kirjades toodud põhimõtetest.
5. Ehitusprojekti lahendusele tuleb koostada nõuetekohane KMH eelhindang, mille andmise vajaduse aluseks on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 6 lg 2 p 22. Vastavalt KeHJS § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 15 p 8 alusel tuleb anda KMH vajalikkuse eelhindang tegevuse korral, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti. Kui tegevuse negatiivseid mõjusid ei ole eelhindangu alusel võimalik välistada, on vajalik KMH läbiviimine. KeHJS § 3 lg 2 kohaselt tuleb keskkonnamõju hinnata, kui kavandatakse tegevust, mille korral ei ole objektiivse teabe põhjal välistatud, et sellega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile, ja mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik.
6. KMH eelhindang peab sisaldama Natura eelhindangut, mille eesmärgiks on tuvastada, kas kavandatav tegevus võib tõenäoliselt avaldada alale olulist mõju, pidades silmas Väikese väina loodusala ja Väinamere linnuala kaitse-eesmärke.
7. KMH eelhindangus tuleb hinnata ka projekti jätkusuutlikkust ning projekteerimise käigus ette näha vajalikud jätkumeetmed, sh edasine hooldusvajadus ja –kohustus.
8. KMH eelhindangus tuleb käsitleda ka tööaegseid ja tööde läbiviimisega seotud mõjusid.
9. KMH eelhindangus tuleb anda hinnang, kas ja kuidas on võimalik tagada ala hooldavate kariloomade ohutus (nt kas kraaviservad on pehmed, et loomad võivad sisse vajuda ja tekib vajadus kraav aiaga piirata) ja kraavikallaste heakord (nt kas kraavikallaid saab vajadusel tehnikaga niita, ilma et masinad ära upuks).
10. Uuringute käigus tuleb anda hinnang Tumala-Orissaare-Väikese väina tee nr 75 all oleva truubi läbilaskevõimele ja kõrgusele. Hinnata tuleb teealuse truubi sobivust kalade liikumiseks puhastatud voolusängi tingimustes Tohlu voolusängist Tumala-Orissaare-Väikese väina teest lõunasse jäävasse mereossa. Kui olemasolev truup takistab kalade vaba liikumist, tuleb projekteerida ka uus truup.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tanel Tärna

juhataja

Jahinduse ja vee-elustiku büroo

Märt Kesküla 523 4410

mart.keskula@keskkonnaamet.ee

Meeli Kesküla 534 54246

meeli.keskula@keskkonnaamet.ee

Melika Paljak 528 5392

melika.paljak@keskkonnaamet.ee

Piret Sepp 533 41577
piret.sepp@keskkonnaamet.ee